

Conferința la Nivel Înalt privind Viitorul Curții Europene a Drepturilor Omului

Declarația de la Interlaken *

19 februarie 2010

Conferința la nivel înalt, desfășurată la Interlaken, în perioada 18 - 19 februarie 2010, la inițiativa președinției elvețiene a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei (denumită în continuare „Conferința”):

PP 1 Exprimând adeziunea fermă a statelor părți la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”) și la Curtea Europeană a Drepturilor Omului („Curtea”);

PP 2 Recunoscând contribuția extraordinară a Curții la apărarea drepturilor omului în Europa;

PP 3 Reamintind interdependența dintre mecanismul de control al convenției și celelalte activități ale Consiliului Europei în domeniile drepturilor omului, al statului de drept și al democrației;

PP 4 Salutând intrarea în vigoare a Protocolului nr. 14 la convenție la 1 iunie 2010;

PP 5 Luând act cu satisfacție de intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona care prevede aderarea Uniunii Europene la convenție;

PP 6 Subliniind natura subsidiară a mecanismului de control instituit de convenție și, în special, rolul fundamental pe care autoritățile naționale, și anume guvernele, instanțele și parlamentele, trebuie să îl joace în garantarea și apărarea drepturilor omului la nivel național;

PP 7 Luând act cu profundă preocupare de faptul că numărul de cereri individuale introduse în fața Curții și distanțarea în timp între cererile introduse și cele soluționate continuă să crească;

PP 8 Considerând că această situație afectează grav eficiența și credibilitatea convenției și a mecanismului său de control și că amenință atât calitatea și coerența jurisprudenței, cât și autoritatea Curții;

PP 9 Convinsă că, dincolo de îmbunătățirile deja efectuate sau avute în vedere, sunt obligatorii și urgente măsuri adiționale pentru:

- i. a se ajunge la un echilibru între hotărârile și deciziile pronunțate de Curte și cererile introduse;
- ii. a permite Curții să reducă întârzierile în soluționarea cauzelor și să se pronunțe în noile cauze, în special atunci când este vorba de încălcări grave ale drepturilor omului, în termene rezonabile;
- iii. a asigura executarea integrală și rapidă a hotărârilor Curții, precum și eficiența monitorizării, de către Comitetul Miniștrilor, a executării hotărârilor;

* Document tradus după versiunea în limba franceză disponibilă pe site-ul:

http://www.eda.admin.ch/etc/medialib/downloads/edazen/topics/euroc/Par.0132.File.tmp/final_fr.pdf și revizuit de Direcția Coordonare Traduceri din cadrul Institutului European din România.

PP 10 Considerând că prezenta Declarație încearcă să stabilească o foaie de parcurs pentru procesul de reformă către o eficientizare pe termen lung a sistemului convenției;

Conferința

- (1) Reafirmă adeziunea statelor părți la convenție la dreptul la recurs individual;**
- (2) Reiterează obligația statelor părți de a asigura apărarea integrală la nivel național a drepturilor și libertăților garantate de convenție și invită la o consolidare a principiului subsidiarității;**
- (3) Subliniază că acest principiu implică o responsabilitate partajată între statele părți și Curte;**
- (4) Subliniază importanța asigurării clarității și coerenței jurisprudenței Curții și invită, în special, la o aplicare uniformă și riguroasă a criteriilor privind admisibilitatea și competența Curții;**
- (5) Solicită Curții să folosească cât mai mult posibil instrumentele procedurale și resursele de care dispune;**
- (6) Subliniază necesitatea adoptării unor măsuri care să contribuie la reducerea numărului de cereri vădit inadmisibile, necesitatea unei filtrări eficiente a acestor cereri, precum și necesitatea găsirii unor soluții pentru soluționarea cererilor repetitive;**
- (7) Subliniază caracterul obligatoriu al executării integrale, efective și rapide a hotărârilor definitive ale Curții;**
- (8) Reafirmă necesitatea menținerii independenței judecătorilor și a păstrării imparțialității și calității Curții;**
- (9) Invită la îmbunătățirea eficienței sistemului de monitorizare a executării hotărârilor Curții;**
- (10) Subliniază necesitatea simplificării procedurii care vizează modificarea dispozițiilor organizatorice ale convenției;**
- (11) Adoptă următorul Plan de Acțiune ca instrument de orientare politică pentru procesul către o eficientizare pe termen lung a sistemului convenției.**

Planul de Acțiune

A. Dreptul la recurs individual

1. Conferința reafirmă importanța fundamentală a dreptului la recurs individual ca piatră unghiulară a sistemului convenției care garantează că orice încălcare invocată, care nu a fost soluționată în mod efectiv de către autoritățile naționale, poate fi adusă în fața Curții;
2. Având în vedere numărul ridicat de cereri inadmisibile, Conferința solicită Comitetului Miniștrilor să identifice măsurile care ar putea fi introduse pentru a permite Curții să se concentreze asupra rolului său esențial de garant al drepturilor omului și să soluționeze cu

celeritatea impusă cauzele întemeiate și, în special, invocarea unor grave încălcări ale drepturilor omului.

3. În materie de acces la Curte, Conferința solicită Comitetului Miniștrilor să examineze orice măsură suplimentară care să contribuie la buna administrare a justiției și, în special, condițiile în care s-ar putea introduce noi reguli sau practici de natură procedurală, fără a descuraja totodată introducerea cererilor întemeiate.

B. Punerea în aplicare a convenției la nivel național

4. Conferința reamintește principala responsabilitate a statelor părți de a garanta punerea în aplicare a convenției, și, în consecință, invită toate statele părți să se angajeze să:

a) continue consolidarea, dacă este cazul, în cooperare cu instituțiile naționale pentru drepturile omului sau cu alte organe, a sensibilizării autorităților naționale la standardele convenției și asigurarea aplicării acestora;

b) execute integral hotărârile Curții, garantând luarea măsurilor necesare pentru prevenirea viitoarelor încălcări similare;

c) țină seama de evoluția jurisprudenței Curții, în special în vederea analizei consecințelor care se impun ca urmare a unei hotărâri care stabilește o încălcare a convenției de către un alt stat parte, atunci când ordinea lor juridică ridică aceeași problemă de principiu;

d) garanteze, la nevoie prin introducerea de noi căi de atac, fie de natură specifică, fie că este vorba de o cale de atac internă generală, că orice persoană care pretinde în mod credibil că drepturile și libertățile sale recunoscute de convenție au fost încălcate beneficiază de un recurs efectiv în fața unei instanțe naționale și, dacă este cazul, de o reparație corespunzătoare;

e) considere posibilitatea detașării judecătorilor naționali, și, dacă este cazul, a altor juriști independenți de nivel înalt la grefa Curții;

f) asigure monitorizarea *punerii în aplicare a recomandărilor Comitetului Miniștrilor, adoptate pentru a ajuta statele părți să își respecte obligațiile.*

5. Conferința subliniază necesitatea consolidării și îmbunătățirii identificării obiectivelor și a coordonării altor mecanisme, activități și programe existente ale Consiliului Europei, inclusiv folosirea de către Secretarul General a articolului 52 din convenție.

C. Filtrare

6. Conferința:

a) invită statele părți și Curtea să asigure punerea la dispoziția potențialilor reclamânți a unor informații obiective și complete referitoare la convenție și la jurisprudența Curții, și, în special, la procedura de depunere a cererilor și la criteriile de admisibilitate. În acest scop, Comitetul Miniștrilor poate examina rolul birourilor de informare ale Consiliului Europei;

b) subliniază interesul privind o analiză amănunțită a practicii Curții referitoare la cererile declarate inadmisibile;

c) în ceea ce privește mecanismele de filtrare, recomandă:

i. Curții, să instituie, pe termen scurt, în cadrul colegiului actual, un mecanism care să poată asigura o filtrare eficientă;

ii. Comitetului Miniștrilor să examineze instituirea unui mecanism de filtrare în cadrul Curții, care să depășească procedura judecătorului unic și procedura prevăzută la litera (i).

D. Cereri repetitive

7. Conferința:

a) invită statele părți să:

i. înlesnească, în situația în care acest lucru este indicat, în cadrul garanțiilor furnizate de Curte și, la nevoie, cu ajutorul acesteia, încheierea unor soluționări pe cale amiabilă și adoptarea de declarații unilaterale;

ii. coopereze cu Comitetul Miniștrilor, după o hotărâre pilot definitivă, în vederea adoptării și aplicării efective a unor măsuri generale, care pot remedia eficient problemele structurale care stau la originea cauzelor repetitive;

b) subliniază necesitatea, pentru Curte, de a pune în aplicare standarde clare și previzibile pentru procedura denumită procedura „hotărârilor pilot” referitoare la selectarea cererilor, procedura de urmat și soluționarea cauzelor suspendate, și de a evalua efectele aplicării acestei proceduri și a procedurilor similare;

c) invită Comitetul Miniștrilor:

i. să examineze posibilitatea încredințării cauzelor repetitive judecătorilor responsabili cu filtrarea [conform supra, litera (c)];

ii. să stabilească o abordare de cooperare care să includă toți membrii Consiliului Europei, în vederea prezentării unor opțiuni posibile unui stat parte căruia o hotărâre a Curții i-ar cere să remedieze o problemă structurală identificată printr-o hotărâre.

E. Curtea

8. Subliniind importanța menținerii independenței judecătorilor și păstrării imparțialității și calității Curții, Conferința invită statele părți și Consiliul Europei să:

a) asigure că, la nevoie prin îmbunătățirea transparenței și a calității procedurilor de selecție la nivel național și european, criteriile convenției referitoare la condițiile de exercitare a funcției de judecător în cadrul Curții, în special competențele de drept public internațional și care vizează sistemele judiciare naționale, precum și o bună cunoaștere a cel puțin unei limbi oficiale, sunt respectate pe deplin. În plus, componenta Curții ar trebui să îi permită acesteia să dispună de experiența juridică practică necesară;

b) garanteze Curții, în interesul unei funcționări eficiente, autonomia administrativă necesară în cadrul Consiliului Europei.

9. Luând act de partajarea responsabilităților între statele părți și Curte, Conferința solicită Curții să:

a) evite reexaminarea chestiunilor de fapt sau de drept intern care au fost deja examinate și soluționate de autoritățile naționale, în conformitate cu jurisprudența sa, potrivit căreia aceasta nu este o instanță de rangul patru;

b) aplice în mod uniform și riguros criteriile referitoare la admisibilitate și la competența sa și să țină seama pe deplin de rolul său subsidiar în interpretarea și aplicarea convenției;

c) acorde un efect deplin noului criteriu de admisibilitate inclus în Protocolul nr. 14 și să considere alte posibilități de aplicare a principiului *de minimis non curat praetor*.

10. În vederea sporirii eficienței sale, Conferința solicită Curții să continue să își îmbunătățească structura internă și metodele de lucru și să folosească, pe cât posibil, instrumentele procedurale și resursele de care dispune. În acest context, ea încurajează Curtea, în special, să:

a) folosească posibilitatea prevăzută de Protocolul nr.14 de a solicita Comitetului Miniștrilor să reducă numărul de judecători ai camerelor la cinci;

b) își continue politica de identificare a priorităților pentru soluționarea cauzelor și să continue să identifice în hotărârile sale orice probleme structurale care pot genera un număr semnificativ de cereri repetitive.

F. Monitorizarea executării hotărârilor

11. Conferința subliniază că este urgent pentru Comitetul Miniștrilor să:

a) dezvolte mijloacele care să permită o monitorizare mai eficientă și mai transparentă a executării hotărârilor Curții. În această privință, ea îl invită să consolideze această monitorizare dând prioritate și sporind vizibilitatea nu numai a cauzelor care necesită măsuri individuale urgente, ci și a cauzelor care relevă importante probleme structurale, acordând o atenție deosebită necesității de a garanta căi de atac interne efective;

b) reexamineze propriile norme și metode de lucru pentru a le face să fie mai bine adaptate realităților actuale și mai eficiente în raport cu diversitatea chestiunilor care trebuie soluționate.

G. Procedură simplificată de modificare a convenției

12. Conferința invită Comitetul Miniștrilor să analizeze posibilitatea instituirii, printr-un protocol de modificare, a unei proceduri simplificate pentru orice modificare viitoare a anumitor dispoziții de natură organizatorică ale convenției. Procedura simplificată ar putea fi realizată, în special, prin intermediul:

a) unui statut al Curții;

b) unei noi dispoziții în cadrul convenției, similară celei de la articolul 41 litera (d) din statutul Consiliului Europei.

Punere în aplicare

În vederea punerii în aplicare a acestui Plan de Acțiune, Conferința:

(1) invită statele părți, Comitetul Miniștrilor, Curtea și Secretarul General să acorde un efect deplin Planului de Acțiune;

(2) invită, în special Comitetul Miniștrilor și statele părți, să implice societatea civilă în căutarea de mijloace efective pentru aplicarea Planului de Acțiune;

(3) invită statele părți să informeze Comitetul Miniștrilor, înainte de sfârșitul anului 2011, cu privire la măsurile luate în vederea aplicării părților relevante ale prezentei Declarații;

(4) solicită Comitetului Miniștrilor, dacă este cazul în cooperare cu Curtea și acordând mandatele necesare organelor competente, să continue și să pună în aplicare, până în iunie 2011, măsurile incluse de prezenta Declarație care nu necesită modificări ale convenției;

(5) solicită Comitetului Miniștrilor să mandateze organele competente să pregătească, până în iunie 2012, propuneri precise de măsuri care necesită modificări ale convenției, aceste mandate trebuind să includă propuneri privind un mecanism de filtrare în cadrul Curții și studierea măsurilor care pot simplifica modificările convenției;

(6) solicită Comitetului Miniștrilor să evalueze, în perioada 2010-2015, în ce măsură aplicarea Protocolului nr. 14 și a Planului de Acțiune va îmbunătăți situația Curții. În baza acestei evaluări, Comitetul Miniștrilor trebuie să se pronunțe înainte de sfârșitul anului 2015 cu privire la necesitatea efectuării altor acțiuni. Înainte de sfârșitul anului 2019, Comitetul Miniștrilor trebuie să decidă dacă măsurile adoptate s-au dovedit suficiente pentru a asigura o funcționare durabilă a mecanismului de control al convenției sau dacă schimbări mai profunde se dovedesc necesare;

(7) solicită președinției elvețiene să trimită prezenta Declarație și Actele Conferinței de la Interlaken Comitetului Miniștrilor;

(8) solicită președințiilor viitoare ale Comitetului Miniștrilor să monitorizeze aplicarea prezentei Declarații.